

Öppet brev till skolminister Lotta Edholm och utbildningsutskottet med anledning av diskussionen om estetiska ämnen

Med anledning av den senaste tidens skrivelser som ifrågasätter värdet av praktisk-estetiska ämnen som musik, bild och slöjd finns uppenbarligen ett behov av att klargöra betydelsen av dessa ämnens plats i skolan.

De svepande argument om estetiska ämnen som förts fram på ledar- och debattsidor på senare tid är naturligtvis en effekt av att opinionssidor har rollen av att uttrycka tillspetsade argument, med krav på att göra rätt prioriteringar och inte sällan med förenklade lösningar på problem. Men ofta är frågorna mer komplicerade än vad som får plats i en enkel kolumn. Och ofta finns fakta och forskning som ledarskribenter och debattörer varken känner till eller hinner ta del av.

Bildkonst, hantverk, arkitektur, litteratur, scenkonst, musik etc. utgör vårt gemensamma kulturarv, samhällsdiskurs och historia. Kort sagt en central del av varje människa och vårt samhälle. Om skolans roll är att förbereda unga för resten av livet bör man också fråga sig vad livet är till för. Är det för att skapa effektiva samhällsmedborgare, som alla går att mata in i en viss ekvation i ett Excel-ark, och kanske vara den som matar in siffrorna i arket?

Historiskt sett, i all mänsklig civilisation, har olika konstarter betraktats som nödvändiga delar av ett civiliserat samhälle. I ett sådant samhälle är konstnärliga värden och konstnärliga uttryck något som bär kunskap, något som inte bara förvisas till att vara ett litet ornament i tillvaron eller något som vi kan ha eller mista. Hela det västerländska samhällets utbildningskoncept emanerar från antikens Grekland där de sju fria konsterna, Artes liberales, stod i centrum. Musiken återfanns i detta sammanhang tillsammans med aritmetik, geometri och astronomi. Denna syn på bildning och utbildning är höggradigt aktiv i dag vid utländska universitet där "Liberal arts" är en självklar del i kunskapsbyggandet – för såväl "humanistiska" studier som "naturvetenskapliga" studier.

Ett snävt och enkelt perspektiv, som enbart fokuserar på att trycka in "nyttig" kunskap, vittnar om ett skevt synsätt på bildning och lärande. Om vi enbart fokuserar på att undervisa matematik och annan så kallad "användbar" kompetens kommer vårt samhälle stanna av. Det viktiga är och bör vara att skapa en skola och ett utbildningssystem som bidrar till värdeskapande och skolglädje för både eleven och samhället.

Om skolan enbart utformas för att skapa arbetskraft som kan fylla bestämda yrkesroller, riskerar vi att skapa en generation som saknar förmågan att förstå och uppskatta komplexiteten i det samhälle de är en del av. Utbildning handlar om mycket mer än att ackumulera kunskap; det handlar om att utveckla en mångsidig syn på världen som helhet. Om vi inte värdesätter och balanserar den kulturella och estetiska sidan av vår utbildning riskerar vi att förlora det som gör oss mänskliga.

Den gröna omställningen och industrisatsningen i Norrland är ett typiskt exempel på att det inte räcker med effektiva, rationella lösningar för få folk att vilja bo, arbeta och leva på en ny plats. Städer utan teatrar, musikscener och attraktiva mötesplatser lockar ingen. Det är den kulturella dimensionen som gör en stad eller samhälle attraktivt, och den är oerhört viktig för social sammanhållning och kreativitet.

Utöver de grundläggande mänskliga och samhällsliga behoven av kulturen så bidrar praktisk-estetiska ämnen även till annat lärande. Musik kan exempelvis stärka barns arbetsminne och kognitiva förmåga, vilket spelar roll för inläring i andra ämnen.¹ Att studera och skapa bildkonst eller slöjdprojekt ger eleverna möjlighet att engagera sig i ett projekt och fullfölja en uppgift, samtidigt som de lär sig att utveckla sin självkänsla och känslomässiga intelligens.² Dessutom är Sverige en exportnation av rang när det kommer till kulturella och kreativa branscher, där kulturevenemang inte minst bidrar till svensk ekonomi. År 2019 omsatte kulturevenemang drygt 48 miljarder kronor och omfattar cirka 16 400 företag.³ Estetiska ämnen är värdefulla i sig själva, men är också av största vikt för skolan, vår utbildning i stort och den svenska ekonomin.

Skolan och samhället måste hitta en balans för att förvalta kärnan av det som gör oss till människor. Utan det blir vi bara produktionsenheter utan vare sig nytta eller värde.

Undertecknare

Susanne Rydén, preses vid Kungl. Musikaliska Akademien

Mikael Brännvall, vd Svensk Scenkonst

Johannes Landgren, tf rektor Kungl. Musikhögskolan

Erik Renström, rektor vid Lunds universitet

Peter Aronsson, rektor vid Linnéuniversitetet

Martin Hellström, rektor vid Mälardalens universitet

Sanne Kofod-Olsen, rektor Kungl. Konsthögskolan

Paula Crabtree, rektor Stockholms Konstnärliga Högskola

---

¹ <https://today.usc.edu/childrens-brains-develop-faster-with-music-training/>

² OECD Skills for 2030 https://www.oecd.org/education/2030-project/teaching-and-learning/learning/skills/Skills_for_2030.pdf

³ https://www.svenskscenkonst.se/media/6534/evenemang-i-siffror-2023_230622_tillganglighetsanpassad_komprimerad.pdf